אין משלחין מעות בדיוקני אפילו עדים חתומים עליה. פי׳ אם אמר לסופר כתוב לפלוני שיצא לי מעות ע״י פלוני ואחר כך חתם בדיוקני שלו ואפילו עדים חתומים עליה שיהיה דיוקני שלו אינו מועיל אבל אם היו חתומים על זה שאמר ליה לשלוח על ידו אז הוי שליח אי נמי אם כתב בכתב ידו שלח על ידי פלוני וה״מ ואמאי לא מהני דיוקני דידיה והא אמרינן בהשולח (גיטין דף לו.) ובהמגרש (שם דף פז:) דאמר חתים כוותא ומר חתים מכותא וי״ל דהני מילי בשמות חכמים דפקיעי אבל אינים אחרינא לא ולפי מאי שפירשנו לעיל אפילו כתב בכתב ידו וחתם בדיוקני אין מועיל כל זמן שלא אמר ליה בפיו:

ורבי יוחנן אמר אם עדים חתומים עליו שולחין. וה״ה לרבי יוחנן בלא דיוקני בשליח שעשאו בעדים כדאמר רבי יוחנן לעיל דהוי שליח והכא אתא לאשמועינן דדיוקני בלא עדים לא מהני ולא מידי וגראה דהלכתא כרב חסדא דשליח שעשאו בעדים הוי שליח דהא ר׳ יוחנן ור׳ אלעזר קיימי כוותיה ואע״ג דשמואל קאי כרבה קי״ל דרב ור׳ יוחנן הלכה כר׳ יוחנן וה״ה דלגבי שמואל הלכה כר׳ יוחנן: **אגב אסיפא דביתיה.** ומה שכותבין הרשאה והקניתי לו ד׳ אמות בחצרי לאו דוקא דהא אמרינן בפ״ק דקדושין (דף כו: וש״ס) דקרקע כל שהו חייב בפאה כו׳ וקונין עמה נכסים שאין להם אחריות ומה שכותבין הרשאה אפילו אותם שאין להם קרקע י״מ משום דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי וקשה דבפרק חזקת הבתים (ב״ב דף עח: וש״ס) דפריך וליחוש דילמא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי ומשני לא צריכא דאמרי עדים ידענא ביה בהאי גברא דלא הוה ליה ארעא מעולם ובפרק מי שמת (שם דף קמט.) גבי עובדא דאיסור גיורא דקאמר במאי ליקני רב מרי בריה להנהו זוזי אי דליקני ליה איסור גיורא אגב קרקע לית ליה קרקע וי״ל דההוא דאיסור גיורא מעיקרא ודאי לא אסיק אדעתיה טעמא דהודאה אבל במסקנא קאמר אדהכי נפק אודיתא מבי איסור וההיא דמ״ה כיון שאין אלא מששא בעלמא דלמא אקני ליה כיון דלית ליה ארעא לא חיישינן וההיא דפ׳ הזהב (ב״מ דף מו. וש״ס) גבי היה עומד בגורן דפריך וליקני ליה אגב ארעא ומשני דלית ליה ארעא התם מדאורייתא בעינן דאית ליה ארעא דאי לית ליה ארעא לא היו קרוין מעותיו מדאורייתא שיוכל לפדות בהן פירות מעשר שני אבל לענין לגבות כיון שהודה שיש לו והקנה לו אגב קרקע למה לא יגבה: [עי׳ תוס׳ כתובות נד: ד״ה אע״פ וב״ב מד: ד״ה דלא]: ו) **חוץ מפחות שוה פרוטה בקרן.** תימה אמאי איצטריך למיתני הא כיון דבריסא תנן שוה פרוטה משמע אבל פחות לא[ח]: **נתן** לו **את הקרן ונשבע** לו **על החומש.** הוא הדין אם לא נתן לו את הקרן ונשבע אתרוייהו אקרן ואחומש היה מוסיף חומש על חומש אלא חומשא ממונא הוא ותניא עליו נעשה כגזלן: **יש תלמוד קאמינא ומריבויא דקרא.** תימה אמאי איצטריך קרא לקרן דאמאי לא ישלם קרן כיון דאיכא אחריות נכסים ועמד בדין דבהכי מוקמינן לה בסמוך: **מלוה** על פה היא ואין גובה לא מן היורשים ולא מן הלקוחות. למ״ד שיעבודא לאו דאורייתא פריך דהכא משמע דמדאורייתא גובין מיורשין ומהיכא ברייתא דהגוזל ומאכיל (לקמן דף קיח:) אם הניח להם אביהם אחריות נכסים חייבים לשלם ליכא למפרך ליה מידי דאיהו מוקי ליה מדרבנן כדי שלא תגעול דלת בפני לוין כדפסיק רב פפא בפרק גט פשוט (ג״ב דף קעו. וש״ס) ומיהו לרב ושמואל דאמרי מלוה ע״פ אין גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות ואפילו מדרבנן כדמוכח בח״ה (שם דף מב.) **ובסוף** מי שמת (שם דף קמז.) איכא לאקשויי מהיכא ברייתא דלקמן ואיכא למימר דאינהו מוקמי לה בשעמד בדין ומה שהקשה בקונט׳ דהך העמדה בדין מאי מהני הרי כפר ונשבע דהא אוקימנא לעיל בשלא הודה אביו והודה בנו י״ל בעמד בדין לאחר שבועה ע״י עדים דלא מיחייב האב חומש כדתנן לקמן במתניתין דהיכא דאיכא עדים לא מיחייב חומש:

[א]אין משלחין מעות בדיוקני ואפילו עדים חתומים עליה ורבי יוחנן אמר אם עדים חתומים עליה משלחין אמרי לשמואל מאי תקנתא כי הא דרבי אבא הוי מסיק זוזי בדרב יוסף בר חמא א״ל לרב ספרא בהדי דאתית אייתינהו ניהלי כי אזל להתם אמר ליה רבא בריה מי כתב לך התקבלתי א״ל לא אי הכי זיל ברישא ויכתוב לך התקבלתי לסוף אמר ליה אי כתב לך נמי התקבלתי [ב]לאו כלום הוא דלמא אדאתית שכיב רבי אבא ונפלו זוזי קמי יתמי והתקבלתי דרבי אבא לאו כלום הוא א״ל ואלא מאי תקנתא [ג]זיל נקנינהו לך אגב ארעא ותא את כתוב לן התקבלתי דכי [ד]הא דרב פפא הוה מסיק תריסר אלפי זוזי בי חוזאי אקנינהו ניהליה לרב שמואל בר אבא אגב אסיפא דביתיה כי אתא נפק לאפיה עד תואך: נתן לו את הקרן וכו׳: אלמא חומש ממונא הוא ואם מיית משלמי ליה יורשין ותנן נמי נתן את הקרן ונשבע על החומש הרי מוסיף חומש על חומש אלמא חומשא ממונא הוא ותניא נמי הכי הגוזל את חבירו ונשבע לו ומת [ה]יורשין משלמים קרן וחומש [ו]ופטורין מן האשם ויורשין בני שלומי חומשא דאבוהון הוו [ז](אלמא חומש ממונא הוא ובעי שלומי יורשין) ורמינהו עדיין אני אומר אימתי אינו משלם חומש על גזל אביו בזמן שלא נשבע לא הוא ולא אביו הוא ולא אביו אביו ולא הוא הוא ואביו [ח]מנין ת״ל [ט]אשר גזל ואשר עשק והוא לא גזל ולא עשק אמר רב נחמן לא קשיא כאן שהודה כאן שלא הודה אי לא הודה קרן נמי לא משלם וכי תימא הכי נמי דלא משלם והא מדקא מהדר אחומש למימרא דקרן משלם ועוד תניא ועדיין אני אומר אימתי הוא משלם קרן על גזל אביו בזמן שנשבע הוא ואביו אביו ולא הוא הוא ולא אביו לא הוא ולא אביו מנין ת״ל גזילה ועושק אבידה ופקדון יש תלמוד ויתיב רב הונא וקאמר להא שמעתא א״ל רבה בריה יש תלמוד קאמר מר או ישתלמו קאמר מר א״ל יש תלמוד קאמינא ומריבויא דקראי אמרי אלא מאי לא הודה [י]לא הודה אביו והודה בנו ונחייב בנו חומש אשבועה דידיה אמרי [יא]בשאין גזילה קיימת אי בשאין גזילה קיימת אפילו קרן נמי לא משלם לא צריכא דאיכא אחריות [יב] וכי איכא אחריות נכסים מאי הוי אלא מלוה על פה אינו גובה לא מן היורשין [יג]ומלוה על פה אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות אמרי בשעמד

בדיוקני. מסר לו בעל הפקדון לשליח סימנין וכתב לו חותמו באגרת ומסרה לו ואמר לו לך [ד]והתראה לפלוני ויתן לך מעות שיש לי בידו [ה]: **אי לאו לך.** ר׳ אבא: **הפקנלתי.** מעותי בקבלתו של רב ספרא: **אדאתית.** בעוד שהתיה בדרך בשובך אצלנו: **אי כתב לך.** לזקן הוא וכבר בטל שליחותו קודם שתקבלם ואי הוו אנסי להו מינך באורחא תבעי לן יתמי: **נקנינהו ניהלך אגב ארעא.** ויהיו שלך בכל מקום שהן דקיימא לן (קדושין דף כו.) נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות: **אסיפא דביתיה.** מפתן ביתו דממחובר לקרקע הוא וכקרקע הוא כך שמעתי. ל״א סיפא דביתיה סוף בית הקנה לו זוית אחת: **נפק לאפיה עד תווך.** הלך לקראתו עד תווך שם מקום שהיה שמח שהביא לו מעותיו: **אלמא חומשא ממונא הוא.** מדאיצטריך ליה למתני א״כ ליכא אחריו אלמא ממונא הוא גבייה: **ואי מיית.** גזלן משלמי יורשין ועוד מדקתני הרי זה מוסיף חומש על חומש ש״מ ממונא כפריה: **ופטורין מן האשם.** דהא מתו בעליו דאם הפריש בחייו היה טעון [רעיא] וכי לא הפרישו פטורין דאשם כפרה הוא ולאו ממונא ואין כפרה למתים: **עדיין אני אומר.** דישא בתורת הכנסים[ט] אשר גזל על גזילו הוא מוסיף חומש ולא על גזילת אביו: **לאו שהודה.** אביו בחייו אחר שנשבע ונתחייב לו חומשא משלמי יורשין ובריתא בת״כ בשלא הודה וקס״ד השתא בלא הודה לא אב ולא בן: ה״ג **ויתיב רב הונא: יש תלמוד קאמר מר.** ותנא מקרא מייתי לה מדכתיב כל הני ריבויא הוא שהבן חייב לשלם אז ישתלמו קאמר מר ומסברא הוא משלם ולא מקראי: **לא הודה אביו והודה בנו.** קרן משלם אבל חומש לא דמעטיה קרא מחומש על גזל אביו: **ונחייב** (ג) **חומש אשבועתא דידיה.** דקתני נשבע הוא ואביו לפטורא דיכון דבן נשבע והודה אמאי פטור: **בשאין גזילה קיימת.** דלאו עליה רמיא לשלומי דתנן (לקמן דף קיח:) הגוזל ומאכיל את בניו פטורים מלשלם הלכך אי כפר כפירת דברים בעלמא היא ושבועת בטוי הוא דליכא חומש: **לא צריכא דאיכא אחריות נכסים.** ואמרינן לקמן (שם) דאם הניח אביהן אחריות נכסים קרקעות חייבים להחזיר מפני כבוד אביהן: **וכי איכא אחריות נכסים מאי הוי כו׳** ל״ג חדא דהא תני התם דמשום כבוד אביהם חייבים להחזיר ועוד

ח) נ״מ מו. נ״ב עז: [ע״ש] קנ: [ע״ש] [ועי׳ בתוס׳ נ״ב עז: ד״ה רב פפא], **ט)** רש״ל מ״ז, **י)** [קידושין יג: נ״ב מב. קנז. קעה. ערכין ו: ז. כ. בכורות מח:], **יא)** [נ״ל והיאלה], **יב)** [וקיבל פרשה יג], **יג)** [ד״ה ונקנינהו], **יד)** [שיך למתני לעיל קנ.], **טו)** [התוי״ט כתב ישוב לזה ע״ש],

תורה אור השלם

1. וְהָיָה כִּי יֶחֱטָא וְאָשַׁם וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל אוֹ אֶת הָעֹשֶׁק אֲשֶׁר עָשָׁק אוֹ אֶת הַפִּקָּדוֹן אֲשֶׁר הֻפְקַד אִתּוֹ אוֹ אֶת הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:

ויקרא ה כג

הגהות הב״ח

(א) גב׳ דליכא אחריות **נכסים** וכי: **(ב)** רש״י ד״ה בדיוקני וכו׳ בידו הס״ד ואח״כ מה״ד מי כתב לך: **(ג)** ד״ה ונחייב בנו חומש:

רבינו חננאל (המשך)

שמואל כל כי האי גונא אין משלחין בו מעות. ומדשקלו וטרו לאוקומי סוגיא דשמעתא כשמואל, ואמ׳ מאי תקנתיה ואי כתב בעל המעות התקבלתי ושקיל ליה השליח, ומייתי ליה בהדיה ויהיב ליה למי שהמעות בידו ושקיל למעות מיניה, דילמא מיית ההוא דְכָתֵב התקבלתי קודם שיקבל השליח המעות ובטל זה הכתב שכתוב בו התקבלתי, שמת הוא קודם שיקבל שלוחו המעות, וכבר זכו בהן היורשין. לפיכך לא איפשר, ואוקימנה לשמואל לית ליה תקנה. אלא כי הא דרב פפא דהוה מסיק תריסר אלפי זוזי בי הוזאי ואקנינהו לרב שמואל בר אחה אגב אסיפה דביתא, כי אתא נפק לאפיה עד תווך. וכך הלכה, וכבר פירשנוה בפרק הזהב, וליתה הא דר׳ יוחנן הא בתרייתא, אבל שליח שעשאו בעדים איתה דלא דחקינן לאוקומי לָה כי הא דרב פפא, אלא משום דחישינן דילמא מיית מריה דפיקדונא, אבל היכא דלא חייש קני. **נותן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש,** שמע מינה דחומש ממון הוא ואי מיית משלמי ליה יורשיי, וְתַנְיָא נמי הכי הגוזל את חבירו ונשבע לו ומת יורשיו משלמין קרן וחומש ופטורין מן האשם. **גזילה ועשק אבידה ופקדון יש תלמוד.** ישתלמון קאמר מר מר דמשמע ישתלמו מן היורשין, דילפי מרישיה דקרא, יש תלמוד קאמינא דניכתב קרא והשיב את אשר גזל או אשר עשק או את אשר הפקד אתו או את אשר מצא. מדכתב רחמנא גזלה ועשק ופקדון ואבידה, ש״מ שהיורשין משלמין קרן.

עין משפט נר מצוה

קכד א מיי׳ פ״ח מהל׳ שלוחין ושותפין הלכה ח סמג עשין עב טוש״ע ח״מ סי׳ קכח סעיף ג:

קכה ב ג ד (מיי׳ שם) טוש״ע ח״מ סי׳ קכב סעיף ח:

קכו ה מיי׳ פ״ז מהלכות גזילה ואבידה הלכה ד:

קכז ו מיי׳ שם הלכה ו:

קכח ז מיי׳ שם הלכה ג:

קכט ח מיי׳ שם הלכה ה ו:

קל ט מיי׳ שם הלכה ד:

קלא י מיי׳ פי״ח מהלכות מלוה ולוה הלכה ד סמג עשין לד טוש״ע ח״מ סי׳ קיח סעיף ח:

מוסף רש״י

אקנינהו ניהליה לרב שמואל. שהיה סולך לשם כדי שיביאם לו, שאילו לא הקנה לו לא היה מוחנם לו מי שהפקדון אצלו, שאם יאבדו בדרך יחזור רב פפא ויתבענו לו (ב״מ מו.). **אגב אסיפא דביתא.** מפתן ביתו (שם) סף ביתו מקרקע, כדי שיביאם לו והייתו הרשאה, ואילו לא אקנינהו ניהליה לא היו יכולי ליה דלא ליתייני בחוקמא דאורחא (רשב״ם ב״ב נז:) שהקנה לו בסודר קרקע כגיסא ביתו ואגבו הקנה לו המעות בתורת הרשאה המפורשת בפ״ק (לעיל ע.) אי נמי הלך והסחיב הקרקע והקנה לו המעות כל מקום שהן (רשב״ם ב״ב קג:). **נפק לאפיה.** מרוב שמחת מעותיו שהביא (שם נז:). **עד תואך.** שם מקום (ב״מ מו.) מקום במס׳ נדה (לג.) וכך שמו, ולאשמועינן אתא דמשום קנין זה מסרו לו המעות, דסיון דנפק לאפיה שמעינן דהכיא המעות (רשב״ם ב״ב נז:) ויש מפרשין אלי הדרך ומפרשין נמי שלא יחזיק בהן לעצמו, ולא היא, דסיון דכתב בהרשאה וכל מקן דמתעני ליה מן דינא קבלמי בין לזמות בין לאחוכה, מינה שמעינן דשליח שוויה, הכי מפרש בפ״ק דב״ק שם (שם קג:). **ומלוה על פה אינו גובה מן היורשין.** דשיעבודא לאו דאורייתא, וכ״ש מן הלקוחות, אבל מלוה בשטר הוא עצמו שיעבדו, דכתב ליה כל נכסי דלית לי אחרלין לשטרא דנן (קדושין יג:).

רבינו חננאל

אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל אין משלחין מעות **בדיוקני.** פיר׳, דיוקני, צורה ידועה לו כגון סימן וכל הרואה אותה יודע שהוא סימן שלפלוני, וכתב לו בינו לבינו תן לפלוני כך וכך מעות דיו שנים, כלומר סוד ביניהם, ואפילו עדים מעידים שאמר להן זה הכתוב בכתב הזה כתב ידי הוא, ואינם יודעים העדים מה כתוב בו אלא כתבו הם למטה כי פלוני אמר לנו העידו עלי שזו הדיוקני שלי היא, ודיוקני זו היא כגון חתמות ידו, ואמ׳